

regionalny punkt
konsultacyjno-doradczy

NAJWAŻNIEJSZE ZMIANY W PRAWIE DOTYCZĄCYM ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Ostatni rok przyniósł kilka zmian i zapowiedzi zmian w regulacjach prawnych odnoszących się do tworzenia i funkcjonowania organizacji pozarządowych.

Najważniejsze z nich dotyczą:

- 1) Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach
- 2) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- 3) Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości

1. Ustawa Prawo o stowarzyszeniach

Podpisana jesienią bieżącego roku wprowadza szereg uproszczeń natury organizacyjnej. Wśród najważniejszych zmian należy wskazać z pewnością następujące:

- a) Zmiana liczby osób potrzebnych do założenia stowarzyszenia

Do tej pory, aby założyć Stowarzyszenie, należało zebrać minimum 15 osób. Zgodnie ze zmienionymi przepisami musi to być 7 osób.

- b) Rejestracja bez nadzoru starosty

Wprowadzane zmiany upraszczają procedurę rejestracji także poprzez ustalenie, że starosta (jako organ nadzoru) nie będzie uczestniczył w postawianiu stowarzyszeń, tzn. nie będzie badał statutu tworzonych stowarzyszeń.

Sam nadzór starosty nad działalnością organizacji również został ograniczony – może być sprawowany wyłącznie w zakresie zgodności ich [stowarzyszeń] działania z przepisami prawa i postanowieniami statutu.

regionalny punkt
konsultacyjno-doradczy

c) Zmiany w statusu stowarzyszeń zwykłych

To jest chyba jedna z bardziej wyczekiwanych zmian. Wprawdzie stowarzyszenia zwykłe nadal nie będą mogły prowadzić działalności odpłatnej ani działalności gospodarczej, pozostaną tzw. ułomnymi osobami prawnymi. Jednak zwiększą się możliwości pozyskiwania środków: stowarzyszenia zwykłe będą mogły korzystać nie tylko ze składek członkowskich, jak to było do tej pory, ale także z darowizn, spadków, ofiarności publicznej, a przede wszystkim – z dotacji. Ponadto będą mogły stać się opp i wykorzystywać przywileje z takim statusem związanych.

d) Możliwość pobierania wynagrodzenia za zarządzanie w stowarzyszeniu

Aby dać kres spekulacjom i rozbieżnym interpretacjom, nowelizacja wskazuje, że możliwe jest wynagradzanie członków zarządu "za czynności związane z pełnioną funkcją". Nadal oczywiście sam fakt zasiadania we władzach stowarzyszenia nie jest wynagradzany. Chodzi o możliwość wynagrodzenia konkretnej, często wymagającej zaangażowania, specjalistycznej wiedzy i umiejętności pracy świadczonej na rzecz stowarzyszenia.

2. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Wprowadzone w nowelizacji tej ustawy zmiany mają znaczenie przede wszystkim dla organizacji posiadających status opp. Jako że w ostatnich latach sporo emocji budzi zarówno sposób pozyskiwania, jak i wydatkowania tych środków, ustalono kilka zasad. Zgodnie z nowymi regulacjami organizacja wydająca na swoją kampanię jednoprocentową pieniądze, które wcześniej otrzymała od podatników, musi to zaznaczyć.

Specjalny obowiązek informacyjny został nałożony także na te organizacje ze statusem opp, które wykorzystują w swoich kampaniach specjalne programy do rozliczenia PIT. Obecnie na takim programie musi się znaleźć wyraźny komunikat, czy umożliwia on wskazanie różnych OPP, czy tylko jednej. Dotyczy to zresztą wszystkich podmiotów udostępniających programy do PIT-ów (a nie tylko organizacji pożytku).

regionalny punkt
konsultacyjno-doradczy

Wśród pozostałych zmian znalazły się następujące¹:

- odrębne uregulowanie zasad udostępniania informacji publicznej przez NGO-sy,
- rozbudowanie przepisów o zlecaniu zadań publicznych przez samorządy w formie regrantingu,
- doprecyzowanie regulacji umożliwiających podzlecenia realizacji zadań (kiedy część zadania realizuje inny podmiot, a nie bezpośrednio organizacja, która otrzymała dofinansowanie),
- nowe obowiązki dla administracji dotyczące rad pożytku publicznego i programów współpracy,
- uporządkowanie i doprecyzowanie regulacji dotyczących rad działalności pożytku publicznego różnych szczebli.

3. Ustawa o rachunkowości

Do tej pory organizacje pozarządowe prowadzić musiały pełną księgowość i praktycznie nie było od tej zasady wyjątku. Pierwszą nowością w tym obszarze było wprowadzenie w ubiegłym roku pojęcia tzw. jednostki mikro. Jednak rewolucyjne zmiany przyniosła dopiero tegoroczna nowelizacja (z 23 lipca 2015 r.), która wprowadza możliwość stosowania wielu uproszczeń. Nowe przepisy ustalają cztery kategorie jednostek

- a)** Jednostka prowadząca księgowość wg pełnych zasad ustawy o rachunkowości – bez uproszczeń

Taką księgowość może prowadzić każda organizacja. Jeśli organizacja nie podejmie decyzji o zmianach, tj. zostaniu od 2016r. jednostką małą, mikro lub prowadzącą uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów, wówczas domyślnie pozostaje przy pełnej księgowości.

- b)** Jednostka mała

Jednostką małą może stać się organizacja, która za poprzedni rok obrotowy nie przekroczyła co najmniej dwóch z następujących trzech wielkości:

¹ <http://poradnik.ngo.pl/wiadomosc/1655363.html> [dostęp: 14.12.2015]

regionalny punkt
konsultacyjno-doradczy

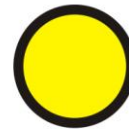
- a. 17 mln zł – w przypadku wartości ogółu majątku, obliczanego na koniec roku obrotowego i podawanego w bilansie, tzw. sumy aktywów bilansu,
 - b. 34 mln zł – w przypadku wartości przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy,
 - c. 50 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty.
- c) Jednostka mikro

Jednostką mikro może stać się organizacja, która za poprzedni rok obrotowy nie przekroczyła co najmniej dwóch z następujących trzech wielkości:

- a. 1,5 mln zł – w przypadku wartości ogółu majątku, obliczanego na koniec roku obrotowego i podawanego w bilansie, tzw. sumy aktywów bilansu ,
 - b. 3 mln zł– w przypadku przychodów netto ze sprzedaży towarów i produktów za rok obrotowy,
 - c. 10 osób – w przypadku średniorocznego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty.
- d) Jednostka prowadząca uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów

Możliwość ta dotyczy organizacji, które:

- a. prowadzą działania w sferze zadań publicznych określonych w art. 4 ust. 1 ustawy o pożytku,
- b. nie prowadzą działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej,
- c. nie mają statusu organizacji pożytku publicznego,
- d. osiągają przychody wyłącznie z:
 - i. działalności nieodpłatnej pożytku publicznego z tytułu składek członkowskich, darowizn, zapisów, spadków, dotacji, subwencji, przychodów pochodzących z ofiarności publicznej,
 - ii. działalności odpłatnej pożytku publicznego z tytułu sprzedaży towarów i usług,
 - iii. tytułu sprzedaży, najmu lub dzierżawy składników majątkowych,

regionalny punkt
konsultacyjno-doradczy

- iv. tytułu odsetek od środków pieniężnych na rachunkach bankowych lub rachunkach w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, prowadzonych w związku z wykonywaną działalnością, w tym także odsetek od lokat terminowych oraz innych form oszczędzania, przechowywania lub inwestowania, tworzonych na tych rachunkach,
- e. w roku poprzedzającym rok wyboru prowadzenia uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów osiągnęły przychody wyłącznie z tytułów, o których mowa w pkt d. w wysokości nieprzekraczającej 100 000 zł.

Poza różnicami w sposobie prowadzenia księgowości, nowe przepisy przynoszą też nowe rozwiązania w zakresie sprawozdawczości. Dla każdego z opisanych typów jednostek został opracowany wzór sprawozdania finansowego (stanowią one kolejne załączniki do Ustawy).

Aby stać się jednostką małą, mikro lub prowadzącą uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów, organizacja musi podjąć formalną decyzję, że staje się daną jednostką w trybie określonym w statucie, np. uchwałą zarządu. Dodatkowo jednostka, która chce wprowadzić tę zmianę w 2016 r., to najpóźniej do 31 stycznia 2016 r. musi poinformować o zmianie właściwy jej Urząd Skarbowy.

Część uregulowań już weszła w życie, w przypadku niektórych okres obowiązywania rozpoczyna się od początku roku 2016, innych - dopiero w połowie roku 2016; są także pojedyncze przepisy, które wejdą w życie w roku 2017. Przygotowany wykaz obejmuje jedynie część zmian. Aktualne ustawy oraz informacje o zmianach można znaleźć np. w Internetowym Systemie Aktów Prawnych: <http://isap.sejm.gov.pl/>

Jolanta Kluba

Doradca dla organizacji pozarządowych